

KARTA KURSUkierunek: filologia polska
studia II stopnia

Nazwa	Gry z cenzurą w literaturze PRL-u		
Nazwa w j. ang.	Censorship game in the literature of PRL (People's Republic of Poland)		
Kod		Punktacja ECTS*	1 zaliczenie
Koordinator	Dr hab. prof. UP Krystyna Latawiec	Zespół dydaktyczny Katedra Literatury Polskiej XX wieku	

Opis kursu (cele kształcenia)

Zapoznanie z formalnymi i praktycznymi ograniczeniami funkcjonowania literatury w czasach PRL-u. Opis sytuacji pisarzy w kolejnych fazach politycznej opresji – od stalinizmu po lata 80. XX wieku. Autorskie strategie omijania zakazów, symboliczne kody porozumienia z odbiorcą. Rozpoznawanie odniesień aktualnych w tekstach o tematyce historycznej. Identyfikacja językowych mechanizmów służących przekazaniu treści zabronionych. Interpretacja utworów w kontekście politycznym i z perspektywy współczesnej.

Warunki wstępne

Wiedza	Podstawowa z historii kultury polskiej po II wojnie światowej
Umiejętności	Interpretowanie tekstów kultury, problematyzowanie treści utworów
Kursy	-----

Efekty kształcenia

Wiedza	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
--------	-----------------------------	-------------------------------------

	W01 ma wiedzę o związkach literatury z innymi dyscyplinami naukowymi	K_W03
	W02 rozpoznaje konteksty historyczne, polityczne i filozoficzne wybranych dzieł literatury polskiej	K_W05
	W03 zna metody analizy i interpretacji tekstów kultury	K_W12

	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	U01 samodzielnie opracowuje wybrane problemy literaturoznawcze	K_U05
	U02 potrafi interpretować, wartościować polityczne i społeczne odniesienia tekstów literackich	K_U08
	U03 formułuje przekonującą argumentację w wypowiedziach na temat problematyki omawianych dzieł	K_U14

	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Kompetencje społeczne	K01 współpracuje w ramach zespołu opracowującego temat (zagadnienie, problem)	K_K03
	K02 integruje pozyskane treści i innymi dziedzinami wiedzy humanistycznej i socjologicznej	K_K05
	K03 ma świadomość roli literatury w kształtowaniu wspólnoty społecznej i narodowej	K_K08

Organizacja											
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach									
		A	K	L	S	P	E				
Liczba godzin		10									

Opis metod prowadzenia zajęć

Zajęcia w grupie audytoryjnej – wyodrębnienie problemów, opis związków między polityką a kulturą ze wskazaniem na różny stopień tych zależności w kolejnych etapach istnienia PRL. Interpretowanie wybranych tekstów literackich w kontekście politycznym z uwzględnieniem pisarskich strategii obchodzenia zakazów cenzury. Identyfikacja parabolicznych odniesień literatury powojennej. Rozpoznawanie stylu ezopowego w publicystyce literackiej. Czytanie treści ukrytych pod kostiumem historycznym. Dyskusje wokół problemów etycznych i artystycznych na podstawie wybranych utworów. Ocena stopnia niezależności pisarzy w warunkach politycznej opresji. Wartościowanie z perspektywy czasu.

Formy sprawdzania efektów kształcenia

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01						X	X	X	X				
W02						X	X	X	X				
W03						X	X	X	X				
U01						X	X	X	X				
U02						X	X	X	X				
U03						X	X	X	X				
K01						X	X	X	X				
K02						X	X	X	X				
K03						X	X	X	X				

Kryteria oceny	Dobra znajomość treści omawianych tekstów. Interpretowanie z użyciem narzędzi literaturoznawczych i z uwzględnieniem kontekstu politycznego, w jakim utwory te powstawały. Poprawność językowa i sprawność komunikacyjna wypowiedzi. Udział w formułowaniu problemów oraz w dyskusji.
----------------	---

Uwagi	
-------	--

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

Cenzura prewencyjna - cele i funkcjonowanie w państwie komunistycznym. Pisarze wobec opresji politycznej – ewolucja postaw od 1945 po lata 80. XX wieku. Parabole historyczne – odniesienia do spraw ówczasie aktualnych. Język „ezopowy” a mówienie „wprost”. Polityczne aktualizacje w dramacie i teatrze. Mowa aluzyjna w publicystyce literackiej.

Wykaz literatury podstawowej

J. Andrzejewski, *Ciemności kryją ziemię* (1957), w: tegoż, *Trzy opowieści*, Warszawa 1973 i nast.

J. Bocheński, *Boski Juliusz. Zapiski antykwariusza*, Warszawa 1961 i nast.

J. Broszkiewicz, *Imiona władzy* (1957), w: tegoż, *Utwory sceniczne*, Kraków 1973; w: *Antologia dramatu*, wybór J. Koenig, t. I, Warszawa 1976; w: *Antologia dramatu polskiego 1945-2005*, t. I, wybór J. Kłossowicz, Warszawa 2007.

Z. Herbert, *Obrona templariuszy*, w: tegoż, *Barbarzyńca w ogrodzie*, Warszawa 1962 i nast.; *Pan Cogito*, Warszawa 1974 i nast.

S. Kisielewski, *Głową w mur. Felietony zdjęte przez cenzurę*, wybór J. Gondowicz, Warszawa 2009.

S. Lem, *Dzienniki gwiazdowe*, Kraków 1966 i nast.

S. Mrożek, *Policja*, "Dialog" 1958, nr 6; także w wydaniach książkowych: *Utwory sceniczne*, t. I, Kraków 1973; *Dzieła zebrane*, t. XII, Warszawa 1998; *Słoń*, Kraków 1957 i nast.

A. Szczypiorski, *Msza za miasto Arras*, Warszawa 1971.

W. Zawistowski, *Wysocki* (1983), w: tegoż, *Stąd do Ameryki i inne utwory dramatyczne*, Gdańsk 1999.

Wykaz literatury uzupełniającej

Teksty

Białoszewski M., *Kabaret Kici Koci*, w: tegoż, *Oho*, Warszawa 1985.

Braun A., *Wallenrod*, Warszawa 1990.

Głowacki J., *Jak być kochanym*, Warszawa 2005.

Grochowiak S., *Król IV*, w: tegoż, *DIALOGI*, Warszawa 1975.

Kijowski A., *Dyrygent i inne opowiadania*, Kraków 1983.

Określona epoka. Nowa Fala 1968 – 1993. Wiersze i komentarze, wybór T. Nyczek, Kraków 1994

Sito J.S., *Polonez*, Warszawa 1979.

Strykowski J., *Przybysz z Narbony*, Warszawa 1978.

Szpotkański J., *Zebrane utwory poetyckie*, oprac. A. Libera i Z. Saloni, Londyn 1990.

Opracowania

Fik M., *Historia jako kostium współczesności*, „Dialog” 1990, nr 6.

Hobot J., *Gra z cenzurą w poezji Nowej Fali*, Kraków 2000.

Kott. J., *Szekspir współczesny*, Warszawa 1965 i nast.

Latawiec K., *Exodus teatru STU – polski wariant kontestacji*, w: *Literatura czasów PRL-u o PRL-u. Seria Zanurzeni w historii. Zanurzeni w kulturze*, pod red. M. Karwali i B. Serwatki, Kraków 2011; także www.latawiec.krakow.pl (wybrane artykuły)

Latawiec K., *Mówienie Szekspirem w publicystyce PRL-u*, www.latawiec.krakow.pl (wybrane artykuły)

Latawiec K., *Król IV Stanisława Grochowiaka, czyli historia zdegradowana*, w: *Zapomniany dramat*, t. II, pod red. M.J. Olszewskiej i K. Ruty-Rutkowskiej, Warszawa 2010.

(Nie)ciekawa epoka? Literatura i PRL, red. nauk. H. Gosk, Warszawa 2008.

Nim będzie zapomniana. Szkice o kulturze PRL-u, pod red. S. Bednarka, Wrocław 1997.

Piśmiennictwo – systemy kontroli – obiegi alternatywne, red. J. Kostecki, A. Brodzka, Warszawa 1992.
Przeskoczyć tę studnię strachu. Autor i dzieło a cenzura PRL, pod red. E. Skorupy, Kraków 2010.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin zajęć w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	10
	Konsultacje indywidualne	2
	Uczestnictwo w egzaminie/zaliczeniu	
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	10
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	5
	Przygotowanie do egzaminu	
Ogółem bilans czasu pracy		27
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		1